

Ungari mäed ja veinid ehk mida mesinikud Ungaris kogesid aastal 2017

Tekst ja fotod Ülo Lippa alias Metsamesinik

Reisi korraldaja: MTÜ Alustame Algusest – vaata www.mesilaspere.com või www.maaelureisid.ee

1. päev, 23 september, laupäev.

Kui mesilas viimased sügistööd tehtud, siis nii viletsa suve järel, nagu tänavu, tekib paratamatult soov mõneks ajaks kuhugi sooja minna. Ja miks mitte sõita Ungarisse, kus päikeseküllastel mäenõlvadel laiuvad rikkalikud viinamarjaväljad ja husaarid mõõkade asemel kulpe välgutades ohtra paprikaga vürtsitatud guljašši keedavad. Nii hakkabki jaheda puhkepäeva varahommikul Marianne õuel üha tugevnev mesinike sumin pannes naabrite niigi viimase piirini veetud kannatuse järjekordselt proovile. Püüdes kuidagiviisi öörahu säilitada suunatakse meid tee äärde bussi ootama. Mõni minut ja jõllitame kohkunult maasturist mõnevõrra suuremat masinat, millel sarnasus meie tavapärase uhke reisilaevaga on vaid küljel ilutsev Hansaliinide kiri. Kas me selle purgiga lähemegi Ungarisse, kõlab nagu ühest suust kohkunud küsimus. Siiski mitte, lohutab Marianne. Kümnekonna inimese Tallinnast Viljandisse sõidutamine on väiksema bussiga tublisti ökonoomsem ja seal istume ümber. Selgitus on ammendav ja mõistvalt sumisedes pressime end kitsukestele istmetele.

Veidi enne seitset tervitavad meid Viljandi ja sügiseselt kollaseks tõmbunud puulatvu kuldav päike. Muidugi ka tumepruun Iveco koos Jaani ja ühe täiesti tundmatu tegelasega, kes lähemal uurimisel osutub bussijuht Tiiduks. Kui tavaliselt manitseb Marianne, et me uusi reisilisi kohe esimesel päeval oma juttudega ära ei ehmataks,

siis seekord palub ta säästa hoopis bussijuhti. Huvitav millega Tiit sellise emaliku hoolitsuse ära on teeninud? Keegi eakas proua ajab bussid segi ja püüab vägisi meiega ühineda. Kuuldes aga, et järgmine peatus on Budapest, vangutab uskumatult pead ja lahkub omaette pomisedes.

Tee on laupäeva varahommikule kohaselt tühi ja juba pool üheksa korjame Pärnu Kaubamajaka juurest peale viimased reisirajad. Marianne loeb rahva üle ja annab Tiidule korralduse – sõidame. Tiit küsib – kuhu? Meie vastame kooris – Ungarisse!

Ikla poole sõites annab Marianne ülevaate esimese päeva kavast. Kirjeldus on pikk ja detailne. Meile jääb meelde, et kõigepealt sõidame, siis sõidame veel, seejärel sööme ja sõidame edasi. Ja kõike seda nii umbes viis korda järjest. Või kaheksa korda...

Järgneb tutvustamine. Saame teada, et päris mitmed on esmakordselt mesinikega koos bussireisil, isegi üks soomlane on seltskonnas. Hoolimata Marianne manitsustest teevad kogenud reisihaid iga uue nime juures ridapidi kahemõttelisi kommentaare jälgides silmanurgast, kuidas nii mõnegi uue otsaesine murelikult kipra tõmbub. Mõistagi on naljad heatahtlikud ja Eesti piirini püsivad kõik hoolimata varajasest ärkamisest virged, nagu oleksid suuremas koguses red bull'i tarbinud.

Pool 10 võtame Ikla esimese eine, kiiremad jõuavad käia ära Läti odavas viinapoes ja kohe sõidamegi edasi. Marianne püüab meelt lahutada rääkides huvitavaid fakte Läti kohta. Täis kõhu ja ühtlase mootoriurina saatel kipuvad aga varajaste ärkajate silmad kinni vajuma. Teeme vähemalt näo, justkui kuulaksime, püüdes kergitada ikka ja jälle rinnale vajuvat pead. Kõrvalt vaadates tundubki nii, et kuulame ja noogutame osavõtlikult kaasa.

Leedu 19-nda kilomeetri söögikohta jõuame poole kaheks. Pilvitus taevas särab päike nagu hästi kerkinud pannkook ja termomeetri näit on viimased kilomeetrid püsinud 17 kraadi peal. Ilus ilm ja nädalavahetus on suuremad rahvamassid liikvele ajanud ning parklas autosid sedavõrd palju, et bussile koha leidmine pole teps mitte lihtsamate ülesannete killast. Mõne aja pärast saabub veel üks Hansaliinide buss, mis juhtide kinnitusel Itaaliasse teel on.

Järgnevate sõidukilomeetrite sisustamiseks on ette nähtud mesinduskoolitus, mille mina ja Maire vaheldumisi mikrofoni hoides läbi viime. Kuna teema nõuab veidi arutlemist ja erinevate seisukohtade kaitsmist, siis seda, mis tagapool istuv auditoorium teeb me hoogsalt diskuteerides muidugi jälgida ei jõua. Tugevat norkamist ei kosta, seega jääb vaid loota, et suurem enamus peale kosutavat lõunaeinet tukkuma pole jäänud.

Ja just siis, kui hakkame tõeliselt hasarti minema katkestab meid Marianne teatades, et kohe-kohe on Poola piir ja bussijuht plaanib eemal paistvas bensusaamas tankida. Seletamatul kombel haarab kogu seltskonda vastupandamatu vajadus tualetti külastada ja planeeritud 5 minuti asemel saame edasi alles 25 pärast.

Enne kuut on järjekordne plaaniline söögipeatus, mispeale osad reisilised juba südamepõhjast ohkavad, nagu sunnitaks neid midagi ebameeldivat tegema. Kuna aga bussil on ette nähtud teha tunnine seisupaus, siis keerame hotell-söökla Abro ette. Mine tea millal jälle saab, arvavad vastupidavamad ja suunduvad raskelt ohtes leti äärde. Surmapõlglikult kihutavate autode vahel põigeldes ületan tee sukeldudes metsa alla, mis eemalt vaadatuna tundub peitvat endas hulgaliselt viimaseid sügiseseid seeni. Saak osutub tagasihoidlikuks – üks tühi õllepudel, üks täiesti terve kummik,

kusjuures ilma omanikuta ja üks seen, mille vaataminegi ajab judinad peale, mis siis veel söömisest rääkida.

Olles läbinud 1167km jõuame keskööks hotelli Fox. Peaukse kohal olev hiiglaslik termomeeter kinnitab, et õues valitseb nullkraadine jahedus. Ärklikorruse osaliselt kaldlaega tubadesse majutumine toimub sujuvalt ja hetkeks elavat suminat täis koridorides võtab peagi maad unine vaikus, mida segavad vaid siit-sealt tubadest kostvad üksikud norsked.

2. päev, 24 september, pühapäev.

Kolmveerand seitsmeks on õhukeste kardinatega toas sedavõrd valgeks muutunud, et magamine ei tule enam kõne allagi. Puhununa saan mahti veidi ümber vaadata. Ruum on avar ja meeldiv, vannitoas aga peavad seep ja šampoon külastajal endal kaasas olema. Pealegi ei lähe duššikabiini uksed päris kinni, mille avastan alles hiljem, nii jääb hommikusest värskendusest põrandale keskmise ämbri jagu vett. Üle uksepaku tuppa õnneks ei voola.

Pärast matkatermose täitmist lõhnava kohviga suundun hommikusele pildistamisretkele. Termomeeter näitab jätkuvalt nulli ja kuigi ilm on tõesti jahedapoolne, olen kindel, et selle seadme parimad päevad on ammu möödas.

Tinahallis taevas ripuvad madalad pilved, aga meil on veel üksjagu sõita, seega pole põhjapanevalt oluline, mis bussi akna taga toimub. Taamal tee ääres olevale plakatile on joonistatud senitundmatut liiki putukas ja see siis punase joonega maha tõmmatud. Ilmselt pole sellised tegelased siia oodatud.

Parklas peatuvad mõned rekkad, ühe astmelaua on kellegi naisterahva ülikõrge kontsaga kingad. Kabiinis toimuva üle võib vaid üksikute omapäraste hääliitsuste põhjal otsustada, tegelikku olukorda varjavad kadedate pilkude eest akendele tihedalt ette veetud kardinaid.

Hommikuse buffee märksõnad on kõige odavam kohvi, jahedavõitu viinerid, sinine muna ning kuivanud saiaviilakad, millest tüki kättesaamiseks oleks abi peitlist ja haamrist. Suurema nälja saame siiski kustutatud, pakime asjad ja kell kümme vurame edasi Ungari poole. Hakkab saadama peent vihma.

Marianne püüab uimasevõitu seltskonda ärkvele raputada paludes jagada õiseid muljeid, ise paljutähenduslikult minu otsa vaadates. No kuule, nii väsitava sõidupäeva järel ei näinud ma isegi unenägusid, mis siis veel seiklustest rääkida. Päeva edenedes muutub ilm helgemaks ja suuremate asulate läheduses on tee ääres näha omaloomingulisi turgusid, kus hakkajamad pensionärid omale sügisandide müügiga maksuvaba tulu teenivad.

13.15 ületame Tšehhi piiri. Hoolimata napist füüsilisest aktiivsusest annab tunda hommikueine kadumine ajaloo hämarustesse. Täna on peatusi veidi harvemalt, lausa terve tund tuleb veel kannatada, kui lõpuks ühte teeäärsesse söögikohta sisse keerame.

Kui siinkirjutaja taas bussi juurde jõuab on seal tekkinud sügavam arutelu edasise marsruudi suhtes. Kaalumisel on variandid, kas minna läbi Austria või Slovakkia. Üks marsruut on odavam, aga teed kitsamad ja käänulisemad. Teine kallim ja paremad teed, aga pikem sõit. Viskame kulli ja kirja. Diskussiooni sekkub aina rohkem reisilisi ja lärm paisub sedavõrd suureks, nagu riigikogus järjekordse aktsiisi kergitamise arutelul. Tormiliste mõtteavalduste käigus ei saa keegi enam aru, milles algne probleem seisnes ja näib, et õige pea hakatakse oma vaadete eest füüsiliselt välja astuma. Et olukord väga käest ära ei läheks pilgutavad bussijuhid Mariannele paljutähenduslikult silma, meid kamandatakse istuma ja hakkame sõitma. Tee ääres

hiiglaslikel plakatitel on Tšehhi lipu kujutised, milline tee sai valitud, ei tea, loodetavasti on suund Ungari poole.

Poole kuueks on selge, et oleme Tšehhi-Slovakkia piiril ning juhid lunastavad tehnika viimase sõna järgi konstrueeritud teemaksuboksi. Seade on koguni nii keeruline, et vaatamata korduvatele katsetele seda tööle õpetada tõstavad mehed käed üles ning Jaan peatub järgmises bensiinijaamas, et seadistamise kohta pädevamalt inimeselt aru pärida. Viie minuti pärast naaseb äraseletatud ilmel, muljub aparaadi küljes mingeid nuppe ja teatab seejärel võidukal häälel, et nüüd töötab.

Ungari piiri ületame 18.23 ja enne üheksat, olles läbinud 732 km, tormame bussist otse hotelli „Annabella“ restorani, enne kui see kinni pannakse. Toit maitseb hästi, lisatasu eest võib lunastada klaasikese veini või õlut.

Kehakinnituse järel saame kätte oma kohvrid ning pärast tubade ülevaatus kogunevad kõrgendatud avastamiskihuga reisilised fuajeesse plaanides teha õhtune ring linnaga tutvumiseks. Kellelgi pole õiget ettekujutust, millises suunas peaks minema ja mida me üldse vaadata tahame. Esialgu saavutame konsensuse pöörates hotelli eest paremale. Läbime mõned tänavad trehvamata midagi pörutavat. Tekivad esimesed lahkkelid, osa jalutajaid tahab minna alla Balatoni järve äärde, osa kesklinna, mõni soovib hoopis hotelli tagasi pöörduda. Kuna keskusesse on kaugem tee, seega tõenäosusteooria järgi võimalused põnevateks vahejuhtumiteks suuremad, häälestame GPS-i ning seame Madise ja Edega sammud kesklinna poole.

Homseks tööpäevaks valmistuv linnake on vaikne nagu teatrisaal peale tulede kustutamist. Paarikilomeetrise ringi järel jõuame meiegi järve äärde, kus üksik harrastuskalur kahe õngega varustatult homset lõunasööki püüab tabada. Olles tunnistanud selle tänaõhtuseks põnevaimaks nähtuseks suundume hotelli poole. Kolmandale korrusele jõudes variseb unistus mõnusest voodist põrmu, sest fuajeesse on parkinud rõõmsameelne seltskond, kus tuju tõstmiseks Ungari veini mekitakse. Pole siis ka ime, kui teki alla pugemine alles kell 1 öösel õnnestub.

3. päev, 25 september, esmaspäev.

Äratus on kell 7. Vannitoas kraatsin veidi aega kukalt üritades mõista, kuidas peaks toimuma pesemine vannis, kui duššivoolik on natuke liiga lühike. Ronin sisse, vanni põhi ainult veidi libedam kui talvine külavahetee ja seebi kasutamine ei muuda haarduvust teps mitte paremaks.

Hommikueine on eilsest kordades rikkalikum ja sellest innustatuna ei pööra me isegi sombusele ilmale tähelepanu, kui poole üheksa paiku Tihhany poolsaare poole teeale asume. Kohale jõudes tuleb aga päevaplaan operatiivselt ümber teha, sest udu on peaaegu sama paks nagu hernesupp ja kaunitest vaadetest ei saa juttugi olla. Nii keerame bussi ringi, et käia õhtupoolikuks planeeritud Hevizi termaaljärve ääres.

Kuna keegi meist Ungari keelt ei oska haarab Ülle telefoni ja helistab Eestisse vastava ala spetsialistile. Ka meie püüame üht-teist meelde jätta korrates püüdlilikul ilmel tähtsamaid väljendeid nagu palun õlut, punane ja valge vein, toit ja nii edasi. Ei saa öelda, et tegu oleks lihtsamat laadi tegevusega ja hoolimata pingutustest jääb kindlalt meelde vaid üks sõna – persse! Vabandust otsekohese väljenduse pärast, aga ungarlastele võib sedasi tagajärgi kartmata öelda, sest see tähendab „jah loomulikult, muidugi“.

Järv on nagu järv ikka, nendime märjas vees sulistavat rahvast vaadates ning läheme väiksema seltskonnaga hoopis linna avastama. Möödudes baarist, mis ukse kohale kinnitatud sildi järgi otsustades on mõeldud mediteerimiseks, peame aru, kas enne tuleb rohkesti veini tarbida ja selle mõjul tekib sobiv fiiling või vastupidi. Mõned majad eemal on tunkedes mehed kõnniteesse augu kaevanud ja väljaulatuvat kaablijuppi vahtides põlvitavad selle ümber, tõenäoliselt mediteerivad. Keerame parki. Mitmekilomeetrise ringi järel hakkab olukord perversselt absurdseks kiskuma, sest jalgradu on tihedas võserikus palju ning suunataju on meid juba ammu maha jättnud. Mõningase sihitu ekslemise järel jõuame maanteele ning siit on kogunemiskoht juba kiviga visata.

Parklasse kogunenud suplejad räägivad oma muljeid. Ujumisrõngad olid kohustuslikud, aga eraldi tasu eest ja anti neid teisest koridori otsast, keegi olla valesst uksest sisse trüginud odavama pääsmega kallimale alale pääsenud. Halenaljakaid sekeldusi oli veelgi, aga millegipärast ei kiitnud keegi taevani termaalveest tekkinud imepärast enesetunnet, nirvaanasse justkui polekski keegi jõudnud.

Vahepeal on pilved laiali läinud, päike särab nagu parimal suvepäeval ja sooja on 18 kraadi kanti. Bussi oodates hakkab niivõrd palav, et julgemad mehed lasevad

viimased ultraviolettkiired pekki praadima. Marianne loeb inimesed üle, kolm korda muide, ja tellib bussi meile järele. Loomulikult on ka veekeskuse juures parkla, paraku sama napp nagu atraktiivse tibi miniseelik ja meie hiiglasliku sõiduvahendi sinna panek oleks halvanud kogu liikluse mitte üksnes parkimisalal, vaid kogu linna siinpoolses servas.

Kell tiksub juba teist lõunatundi ja hommikusöögist on jäänud vaid helge mälestus. Siofok'is saamegi söömiseks ja muudeks seadusega lubatud tegevusteks terve tunni vaba aega. Vaieldamatult põnevaimaks objektiks osutub keskväljakule rajatud antiikse välimusega veetorn. Lunastame piletid ja ülespääsu otsides satume trepi asemel hoopis lifti ukse taha. Lootes, et see transpordivahend on ülejäänud ehitisest tublisti kaasaegsem, astume sisse. Torn asub linna kõrgeimas punktis, seega on vaade igat piletilete kulutatud forintit väärt. Rohetavad puuvõrad vahelduvad punasest kivist katustega, taamal sinetab Balatoni järv, mida kohalikud ka Ungari mereks kutsuvad. Põranda välimine äär koos sinna kinnitatud pinkidega liigub aeglaselt nagu teatri pöördlava, võtame istet et kogu ring kaasa teha. Seintel on sildid, mis näitavad kaugusi tähtsamate linnadeni. Näiteks Tallinnasse on siit 1440 ja Pärnusse 1022 km. Võite üle kontrollida, aga mina sain nende kahe linna vahekauguseks ei rohkem ega vähem kui 418 km.

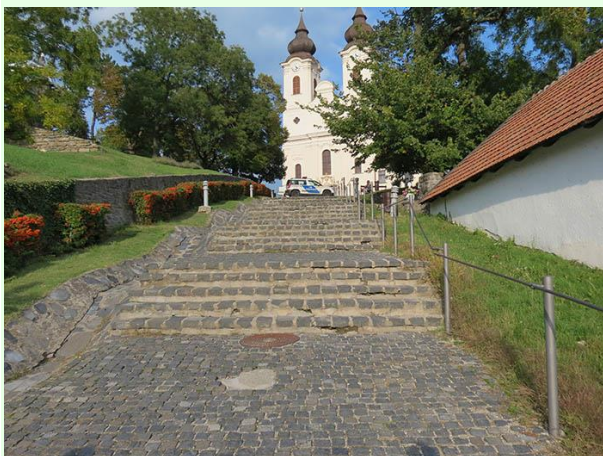

Kella neljaks oleme tagasi Tihhany, kus päike on viimasedki uduriismed laiali ajanud. Külaga tutvumiseks antakse kaks tundi ja seltskond jaguneb väiksemateks gruppideks. Vaikseid kitsavõitu tänavaid palistavad õlgkatustega majad ja järve ääres kõrgendikul asuvalt platvormilt avaneb lummas vaade Balatoni järve kitsaimale osale. Rammestavas pealelõunases päikeselõõsas näib linnake justkui välja surnud olevat,

vaid mustlaspõlapsed mängivad kõrvaltänaval keksu. Nopime üle aia rippuvatelt väätidelt paar peotäit mesimagusaid viinamarju, korjame taskud puu otsast pudenenud kreeka pähkleid täis ja seisatame tee äärde püstitatud seadeldise ees, mis on äravahetamiseni sarnane suuremõõtmelise puskariaparaadiga.

Linna keskel kõrgub suursugune kirik, selle ette on pargitud kolm politseiautot ning samas jalutavad ka mundrimed koos koeraga. Kati väidab, et jumalale täna lähemale ei saa ja kõik üritajad arreteeritakse. Vaidlen vastu ja tõttan pikast trepist üles, et korraldajatega juttu teha. Kohalviibijad kogunevad alla vaatama, millal actionit saama hakkab. Publiku ilmseks meelehärmiks jäävad tormilised sündmused olemata. Politseinikud on igati sõbralikud, räägivad, et toimub Itaalia delegatsiooni turvamise operatsioon ning lubavad endist isegi pilti teha. Koerale pannakse enne fotografeerimist suukorv pähe. Väga sümpaatne kohtumine Ungari politseiga!

Kella kuueks oleme hotellis tagasi. Õhtusöögini on veel aega ja vaadates fuajees tervet rida jalgrattaid, mida huvilised väikese tasu eest laenutada saavad, tabab mind motoorne rahutus. Koos Madise ja Edoga küpseb plaan võtta rattad, et teha hilisõhtune tuur linnas ja Tihhany poolsaarel. Paraku töötab rattalaenus vaid kella üheksani ja nii mastaapsete eesmärkide korral vaevalt me enne vaimude tundi tagasi jõuaks. Administraator, kes teemaga tegelema peaks, on täiesti blokeeritud mõtlemisega. Vaatamata minu korduvale pärimisele, et mis siis saab, kui ratast kella 9-ks tagasi ei tooda, kinnitab ta vaid, et see ei ole võimalik. Küsin, kas tõepoolest pole kordagi juhtunud, et rattur sõiduvahendi veerand tundi hiljem tagasi toob? Taas kinnitab mees, et see pole võimalik. Äkki ta ei mõistagi rohkem inglise keelt, kui ainult

sedra fraasi? Keeleõskuse kontrolliks plaanin küsida, kas ta ikka võtab fraki seljast kui voodisse läheb, viimasel hetkel mõtlen siiski ringi.

Kui ratast ei saa, siis ehk saab vähemalt süüa. Suur saal on rahvast puupüsti täis nagu popansambli kontserdil, lipsame uksele valvava tädi selja tagant sisse. Mõned meie omadest tahavad veel tulla, aga karmiilmeline naine on vahepeal hajuma kippunud tähelepanu taas ukseavale kontsentreerinud asudes otsustavale seisukohale, et rohkem keegi enam sisse ei saa. Milles probleem, selgub alles siis, kui meie kolmekesi oleme toitlusprogrammi edukalt läbinud. Nimelt pidi mesinike grupi õhtusöök alles pool 8 algama ja uksele seisva töötaja ülesanne oligi inimeste selektsioon läbi viia.

Õhtu on veel noor, nii plaanime tutvuda kohaliku kaubandusvõrguga jalutades rannapromenaadi ääres asuva poekese poole. Juba eemalt on aru saada, et uks on lukus ja seaduslikul teel sinna täna enam sisse ei saa. Kaardi järgi otsustades peaks paari kilomeetri kaugusel kesklinnas veel üks pood olema, tõsi küll, avatud veel viimased viisteist minutit. Arvutanud välja oletatava keskmise liikumiskiiruse tõstab Ülle käed üles loobudes tänasest šoppamisest.

Põrmustades kõik Ungari kiirkõnnirekordid astume poe kutsuvalt avatud uksest sisse viis minutit enne sulgemist. Väga suurt kassat me ei tee, mõned šokolaadid ja paar õlut, peamine oli ju püstitatud ülesande täitmine!

Kui rahulolevatena hotelli tagasi jõuame on mesinikud juba sööma lastud.

Loomulikult tuleb poeskäigule kulutatud kalorid kompenseerida ja kuigi toiduvalik on veidi tagasihoidlikum kui ennist, kuhjame süütul ilmel taldrikud head-paremat täis. Järjekordse õhtueine järel tuleb taas päevakorda kerge üldfüüsiline treening.

Seekord võtame suuna kusagilt kaugemalt kostva muusika poole lootuses sattuda mõnele tantsukale. Tümps kostab kohalikust jahtklubist, aga ukse laiutava plakati põhjal otsustades on tegu erapeoga. Mingi väike kiri on veel, aga kuna seda ei suuda me dešifreerida, peame targemaks mitte siseneda.

Ka hotelli allkorruse saalis on vahepeal tantsuõhtu alanud, paraku pole me ka seal teretunud külalised – jälle erapidu. Pettunult tunnistades oma suutmatust midagi revolutsioonilist korda saata läheme magama. Igaüks oma tuppa!

4. päev, 26 september, teisipäev.

Äratus on jälle kell 7 ning peagi jõuan õue. Tahaks promenaadi äärde pildistama minna, aga enne alleed jään uurima lindu kujutavat liiklusmärki. Kohalikku keelt oskamata pole täpselt võimalik mõista, kas on läheduses on ristumine Linnuteega või hoiatatakse tihedalt langeva gaaano eest. Mõlemad variandid kõlavad ohtlikult, seega taandun väärikalt võttes suuna hotelli restorani poole, kust tuleb meeldivat kohviaroomi. Saan veel viimase tassi, enne kui masin koostöölepingu lõpetab. Muidu on hommikusöök igati tasemel ja rahulolevatena hakkame pool üheksa edasi Budapesti poole sõitma. Ülle on lähedalasuvast eksootiliste taimedega kaetud peenrast peotäie floorat haaranud ja uurib seda prillid ninal justkui uue liigi avastanud professor. Taevas on poolpilves, termomeeter näitab 15 soojakraadi. Marianne tutvustab pealinna vaatamisväärsusi detailse põhjalikkusega, nagu ei tahaks meile raasugi avastamisruumi jätta. Akna tagant libisevad mööda põllud ja heinamaad, tee serva palistab hoolikalt pügatud muruga kaetud lame maanteekraav, põhjas vuliseva vee asemel ridapidi tühi joogitaara.

Urmas helistab naisele küsides, mida talle Budapestist üllatuseks tuua. Meie kuuldud osa kõnest on veidi ühepoolne, aga vestluse lõppedes kinnitab mees, et lubati tuua

mida iganes – tänapäeval olevat kõik ravitav. Tee ääres seisev naisterahvas kannab sinist marlimaski. Kas ikka on nii, nagu Urmase kaasa kinnitas...?

Selge märk linnajõudmisest on fooride taga peatuvaid autojuhte varitsevad mustlased, kes osavalt longates taastusravi tarbeks raha koguvad. Liiklus on tihe ja närviline nagu Tallinna-Tartu maanteel. Oma osa selles on rolleritel, mille juhtidel on justkui auasjaks oma järjekorda ootavate autode vahelt mööda trügida, et siis rohelise fooritule süttides kaebliku kiunumise saatel esimesena liikuma saada. Muidugi sõidavad autod neist peagi mööda ja järgmise foori all kordub sama jõukatsumine.

Linna saabudes tuleb esimene kummardus teha Pühale Istvan'ile. Nii peatume uhke basiilika ees mille vaateplatvormilt paistab linn nagu peopesal, ühtlast liiklusrõõru segavad vaid tähtsaid tegelasi saatvate politseiautode kõrvulukustavad sireenid. Üles läheme 600 kohaliku raha eest liftiga, alla tuleme trepist – 319 astet, kui mul loendamine vahepeal sassi ei läinud. Taas kindlal pinnal seistes selgub, et sellesama piletiga oleks ka alla sõita saanud.

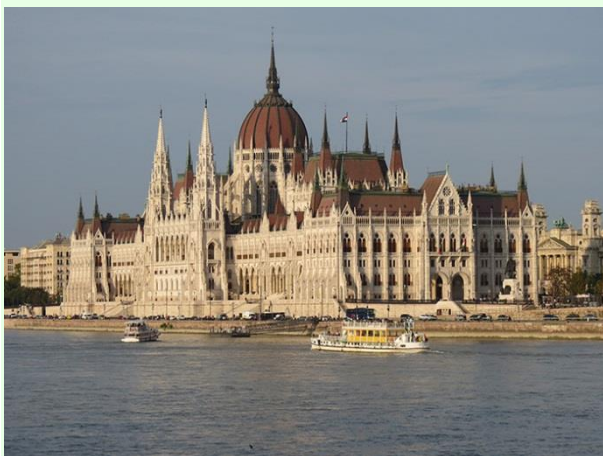
Kuulu järgi olevat tagapool asuvas käärkambris rahvale vaatamiseks välja pandud kellegi pühamehet parem käsi. Mingi kast seal klaasi taga tõesti on, selline pisikesest kirstukese moodi, umbes nagu Viimses Reliikvias. Võib-olla tuleb ka siia ükskord keegi, kes selle laeka põrandale kildudeks paiskab.

Järgmisena astume läbi Ungari parlamendihoone juurest. Suursugune, aga jõe teiselt kaldalt paistab oma rohkete tornidega veel pilkupüüdvam. Politseinikke on piirkonnas rohkesti, üks jalgsipatrull jääb minu kaamerasilma ette. Erinevalt eelmisel päeval kohatud ametnikest see neile ei meeldi. Mees paneb käe relvakabuurile ja naispolitseinik ütleb midagi. Loomulikult ei saa ma mõhkugi aru, aga kaasnenud žesti järgi otsustades oletan, et käsib pildi kustutada. Persse, lausun noogutuse saatel, teen näo nagu toimetaks aparaadi kallal ja kõnnin edasi. Uhh, seekord pääsesin!

Paar tundi kulub jalakäijate tänavat palistavate turistilõksudega tutvumiseks, misjärel käime ära Buda mäel asuva tagasihoidliku välimusega presidendilossi juures. Lipp on vardas, seega peitub kusagil müüride taga ka Ungari riigipea.

Linna keskel laiutab viie lauluväljaku suurune Kangelaste väljaku nime kandev plats. Jääme kõrvaltänaval ootama üht kohalikku turismiettevõtjat, kes on lubanud tutvustada linna ning organiseerinud meile õhtusöögi koos laevasõiduga piki Doonau jõge. Uurin, kas pilet on ikka edasi-tagasi, Marianne vaikib paljutähenduslikult. Kohalik giid laseb end pool tundi oodata, seega jalutame omapäi väljakuga tutvuma. Keset platsi kõrgub hiiglaslik obelisk, mille tipus seisab tiibadega kuju, umbes nagu ingel Russalka mälestussambal. Selle paari meetri kõrgust jalomit ümbritsevad pronksist ratsanikud ja kõige madalamal tasemel istuvad noormehed ja neiud. Mitte kujud, lihtsalt kohalikud noored on hängima kogunenud. Veidi eemal harjutavad kaks trikiratturit käsitsedes ratast sama osavalt, kui krupjee kaardipakki.

Lõpuks saabub heledapäine vanemas keskeas mees hakates ladusas vene keeles tutvustama väljaku servas asuval müüril seisvate antiiksete tegelaskujude olemust ja missiooni Ungari riigi kujunemisel. Kõik vaatavad andunud ilmel ja noogutavad aeg-ajalt kaasa, justkui saaks midagi aru.

Kui mütoloogiliste tegelastega ühele poole saab sõidame bussiga Doonau äärde, kus ootab päevinäinud lõbusõidulaev nimega Monarhia. Selle alumisele dekile on kaetud lauad õhtusöögi manustamiseks, ülemine on üsna tühi, tõenäoliselt leiab kasutust soojemal ja valgemaal ajal. Kell on juba seitse läbi ja väljas päris pime, külma see-eest taluma ei pea, bussist väljudes näitas termomeeter igati mõnusad 20 kraadi. Õhtusöök on tasemel, ilmselt on selles oma osa ka pakutavatel veinidel. Kaldal asuvad rohkete tornidega majad vahelduvad kaasaegse arhitektuuri

tippsaavutustega. Valgustuse pealt kokku ei hoita, kaunid majad on justkui näituseeksponaadid prožektorite valgusvihkudes. Eriti suursuguse mulje jätab parlamendihoone.

Suupärase õhtusöögi ja pildistamise saatel mööduvad kaks tundi justkui linnutiivul. Rahulolevatena vahetame veesõiduki maanteeõiduki vastu ning võtame suuna Esztergom'i poole, kus ootamas tänane öömaja.

Pärast mõningaid seiklusi mööda väikese asula kitsavõitu tänavaid kinnitab bussijuht, et nüüd oleme vist õiges kohas. Avatud värava taga võtab meid vastu väike aed, mis on ühelt poolt piiratud müüri, teiselt poolt madalate majadega. Tungime sisse ühest valgustatud uksest, registratuur saab rahvast tihedalt täis nagu reedeõhtune Tartu rong. Leti taga askeldav mees tegutseb häirimatult ja kärmelt ning juba pool tundi hiljem oleme kohvrid tubadesse pannud suundudes väikese grupiga ümbruskonda avastama. Ennist jäi Marianne jutust meelde, et väga lähedal on Ungari suurim basiilika ja tunnel, milles jalutades pidavat kõik patud andeks saama. Kuigi keegi otsesõnu midagi välja ei ütle, on huvi just selle viimase vastu ühemõtteliselt suur.

Tunneliks on hiiglaslikku pühakoda läbivat võlvialust veidi suurejooneline nimetada, läbime selle vaikselt, saatjaks vaid sammude kaja. Kuigi soovime oma pattudest vabanemist kinnitada veel jumalikumas keskkonnas, siis tuledesäras basiilikat saab imetleda vaid läbi lukustatud väravate. Laskmata end sellest heidutada ronime kõrvalasuvale mäele, mille tipus paikneva kabeli juurest avaneb imeline vaade jõe kaldal tukkuvale linnale. Nii lähedalt Slovakkiaat vaadata ja seal mitte jalga maha panna oleks ebaviisakas, seega võtame suuna kaht riiki ühendavale sillale.

Kolmveerand üks hiilin vaikselt sisse püüdes toanaabrit mitte äratada. Ruumis on palav nagu põrgu eeskojas. Teen akna lahti ja vaevalt saan pea padjale kui juba magan.

5. päev, 27 september, kolmapäev.

Jahedavõitu vee tõttu on tänahommikune dušš eriti karastav. Igahommikune kohvitops ja kaamera näpus astun õue sooja kohtudes Mariannega, kel samuti uni läinud ja vajab giidi teenuseid linnakesega tutvumisel. Kiire jalutuskäigu vältel annan värvika ülevaate öisetest seiklustest kasutades võimalust nii mõndagi sündmust kergelt üle dramatiseerida.

Poole üheksaks on kõhud täis söödud ja kitsaid tänavaid pidi manööverdades suundume linnakesest välja Visegradi kindluse poole. See asub otse Doonau kaldal kõrgel kaljuserval tehes võimatuks vaenlaste rünnakud nii maismaad kui ka veeteed pidi. Vaade ümbruskonnale on uhkem kui Merivälja mäenõlvalt.

Taas parklas toob Kusti bussist lõõtsa mängides nii meie kui ka teiste turistide rõõmuks paar lugu. Muidugi on tänavamoosekandi lahutamatuks inventariks jalge ette maha pandud kaabu, kuhu kõik rahatähti poetavad.

Järgmises peatuskohas nimega Szentendre on peamiseks eesmärgiks kulutada raha kaubandustänaval. Kõnnime Oleviga natuke maad pokestega ääristatud teed pidi suutmata midagi mõistlikku välja valida. Tunduvalt huvitavamad vaated paistavad hoopis ühest kõrvaltänavast, kuhu pikemalt mõtlemata keerame. Turnime piki kitsaid tänavaid, astume sisse kirikusse ja õpetame meid vastuvõtnud emandale eesti keelt. Teises kirikus paneb Olev küünla, mina loobun, nagunii pole siin nii palju küünlaid, et oma pattudest kümnendikugi andeks saaksin. Samuti leiame mälestusmärgi futuristlikule rändurtulnukale, kes olevat paar aastat tagasi linnakest külastanud.

Juba hommikul käis mitmel korral läbi märksõna keraamikapood ja järgmises peatuskohas peakski see asuma. Buss suundub tankima, meie poodi ja läheduses asuvat kindlust otsima. Keraamat ei leia, see-eest trehvame oma eramu väravas moose müüvat meesterahvast, kes vähemalt kindluse suuna kätte juhatab. Madis ja Ede jäävad veel lobisema, mina kihutan läbi võsa mäest üles arhitektuuri pildistama. Tunnike hiljem sõidame rahulolevatena edasi. Kindlus nähtud, savihuvilised leidsid pika uurimistöö tulemusena ka keraamikapoe üles. Pilvitus taevas lõõskab päike ja termomeeter näitab mõnusad 21 kraadi üle nulli.

Kell kuus, olles läbi sõitnud 296 km, tervitatakse meid Nosvaj külas sulaselges eesti keeles. Vastuvõtjaks on sepp Anti, kes muide üldse selle ametimehe moodi välja ei näe. Juba aastaid tagasi vahetas mees nigelapoolsete suusailmadega Eesti päikeselise Ungari vastu. Kiire tutvustus ja meile juhatatakse kätte suunad, kuspoole kellegi öömaja jääma peaks. Tegu on kodumajutusega, kus eramute omanikud kas siis terve maja või ainult osa sellest soovijatele välja üürivad. Sel moel paisatakse meie grupp lausa nelja kohta mööda küla laiali.

Ardo, Urmas ja Peep ja mina saame toad ööpäevaringselt avatud kõrtsi kõrval asuva maja teisel korrusel. Tõesti „õige“ valik – keegi meist ei joo ega suitseta! Igati kodune elamine on suure söögitoa ja avatud köögiga. Tualetis on WC-pott paigutatud võimalikult seina äärde, kaldlae tõttu peab seal istumiseks tõeline kondiväänaja olema. Öhtu edenedes ilmneb veel see, et heliisolatsioonile pole majaehitusel erilist

rõhku pööratud ja allkorrusel toimuv on peaaegu detailideni meile kätte kostev. Ilmselt ka vastupidi, sest juba järgmisel päeval teevad alumised elanikud meie suunas ridapidi teravatoonilisi märkusi. No mis parata – ühiselu rõõmud.

Kella seitsmeks oleme palutud Anti juurde õhtusöögile. Saabuvast hämaruses on õiget kohta veidi keerukas leida, läbinud kellegi aia ja mõned võlvialused jõuame avarasse hoovi, kus ühte katusealusesse on kaetud kolm pikka lauda, teises aga podiseb suur pada, mis täidetud kõige ehtsama Ungari guljaššiga. Pikemata istume lauda ning Anti koos kahe sõbraga jõuavad vaevu suuri kausse täita ning lauale tuua, nii kiiresti kaob suurepärase supp meie kõhtu. Sama tempoga saab otsa ka magustoit, mille koostist keegi ära ei oska arvata. Mõningase pinnimise peale tunnistab Anti üles, et see olevat tehtud kastanitest. Muidugi ei puudu laualt ka vein, pudeleid on toodud kohale lausa aiakäruga, aga peale nii maitsvat einet on viinamarjajoogi tarbijaid üsna vähe.

6. päev, 28 september, neljapäev.

Kell kuus ärkamine on kindel märk sellest, et eile sai liiga vara magama mindud. Mis seal siis ikka, mõtlen, lodistan end veega üle, haaran ühte kätte kohvitermose ja teise kaamera, et ärkavast külakesest päikeselisi pilte saada. Minuga unetuses võistlevad töömehed asfalteerivad sissesõiduteed. Kõrvalmaja kahemeetrise aia taga elab kõrgushüppekoer, kes minu peale haukumiseks nagu kummipall üle müüri püüab põrgata. Võtan suuna mägedesse. Taevaveerel sõudvad vähesed pilved on punased, nagu süütu neiu palged. Astun rajalt kõrvale noppides istandikust kobara viinamarju. Selja tagant kostab läheneva rolleri häält ja kohe ilmubki kurvi tagant välja suur laigulises jopes vintpüssiga mees, kes istub tema jaoks ilmselgelt liiga

väheldase sõiduriista sadulas. Vaatan kiiresti ringi aga põgeneda pole kusagile. Selle aja peale jõuab mees ligi, hüüab midagi, vist tervitab. Jõuan vaid „hello“ vastata, kui roller järgmise kurvi taha kaob. Seekord läks napilt, enam ma luba küsimata viinamarju ei nopi. Vist...

Kella kaheksaks tuleb minna Anti juurde hommikusöögile. Tänavatel võib näha koolikottidega lapsi, kes kindlal sammul tarkust taga nõudma tõttavad. On nüüd koka arvutused alt vedanud või esimesed toidu juurde pääsenud suure isuga, igatahes viimastele söömatulejatele vaatavad vastu tühjad anumad. Anti püüab palavikulise kiirusega rabeledes olukorda päästa ning peagi saabub uus laar sooje viinereid ning munaputru.

Hommikusöögi järel on tunnike vaba aega, et siis viinamarjaistandusse minna. Mõistagi ei viida meid sinna selleks, et me ohtralt magusaid marju süüa saaksime. Kõigile jagatakse ämbrid ja oksakäärid ning järgneva paari tunni jooksul peame aimu saama, mida marjakorjaja töö tegelikult tähendab. Amet iseenesest on lihtne, kääridega tuleb kobar väädi küljest lahti lõigata ja ämbrisse pista. Teatud nüansid siiski on. Vääte püsti hoidvat traati ei ole soovitatav lõigata, samuti tuleks hoiduda nii enda kui teisel pool põõsarida töötava partneri näppude naksamisest. Ülesanne pole kontimurdvate killast, täitunud ämbrid valame sinnasamasse ridade vahele ootama pandud kastidesse. Eemalt juba lähenebki traktor mille haakesse riputatud plaadile kaks pikkades kummikutes meest kastid laovad. Krõbekuival savikal pinnasel ja lõõskava päikese käes tundub selliste jalavarjude kandmine natuke liiast. Kui aga traktor põlluveeres ootava suure kastini jõuab, saab selgeks ka kummikute kandmise põhjus. Kastid tühjendatakse konteinerisse ja parema mahutavuse huvides tambitakse marjakobarad inimjõul tihedalt kinni, umbes nii, nagu enamik meist lapsepõlves lakas heina tallunud on. Võib arvata, et kui konteineri allservas mingigi pragu oleks, siis voolaks sealt sulaselget mahla. Või no mitte just nii selget, natuke liivatolmu ikka ka...

Järgmine objekt on koopad. Tegu pole siiski looduslike õõnsustega, vaid omal ajal mustlaste poolt pehmesse kivimisse uuristatud eluruumidega. Nüüdseks tühjade käikude juures käib aga kibe töö ja lagastatud ning maitsetu kujundusega õõnsused on plaanis muuta eksklusiivseteks korteriteks ja turistidele välja üürida. Ühte koopasse on Anti rajanud veinikeldri, mille seina ääres lebavad reas vaadid jumaliku joogiga. Iseenesestki mõista peatume seal veidi pikemalt.

Toitlustusmeeskonna töö muutub kord-korralt aeglasemaks ja lõunalauda saame istuda plaanitud ligi tund aega hiljem. Vahepealset pausi kasutavad kõige näljasemad külakese lihapoest kuulsa Ungari peki hankimiseks, teised jalutavad kitsatel tänavatel nautides sooja päikeses unelevate majade seltsi.

Hakkame ajahätta jääma ning kohaliku mesiniku juurde külla minnes annab Marianne meile karmi korralduse kella kuueks tagasi bussi juurde tulla. Anti kommenteerib, et sellist juttu kuulates ta kindlasti enam ei abiellu. Meespere poolt järgnevad kestvad ovatsioonid.

Mäenõlval asuva mesilani pääsemiseks tuleb üles ronida järsust trepist, mille viimane kapitaalremont toimus seisukorra järgi otsustades eelmisel sajandil. Surmapõlglikul ilmel läheb peremees ees ja ei jää meilgi muud üle, kui kramplikult käsipuust kinni hoides järgneda. Kaelamurdva ülesandega õnnelikult hakkama saanud leiame end hõredast puudesalust, kus hulk 18-raamilisi mesipuid, midagi lamav- ja korpustaru vahepealset. Peebuga äravahetamiseni sarnane vanem mesinikuhärra kinnitab, et võtab keskmiselt 50 kilo mett igast tarust, paneb paksud mootorratturi kindad kätte ja teeb ühe mesipuu lahti. Vaadates mehe ettevalmistusi taganeme esialgu veidi kaugemale, pole ju teada, millised sõjardid raamidelt lendu võivad paiskuda. Hirm

osutub asjatuks ja kui tunnike hiljem ajahambast puretud trepi poole suundume pole kellegi kontol ainsatki nõelapistet.

Õhtusöögini on veel aega, nii põikame läbi Egerist, et tutvuda ühe Ungari kuulsama romaani inspiratsiooniallikaks oleva linnaga. Kindlusesse sissesaamisega jääme napilt hiljaks, teeme väikese ringi ajalooõhngulistel tänavatel ja sõidame edasi Kaunite Naiste Orgu, kus mustlaskõrtsis peaks ootama elamusterohke õhtusöök. Kohale jõuame juba pimedas. Kauneid naisi ei paista kusagil, no peale meie omade muidugi. Olles piisavalt imetlenud söögisaali ühes seinas olevaid loomade sarvi ja muid ruumi kaunistuselemente tuleb kõrtsmik isiklikult ja täidab omapärase kujuga veinianumast laudadel olevad klaasid. Pika peene joana niristades ka soovijate avatud suud. Õhtusööki naudime mustlastrio muusikapalade saatel, seejärel toimub veinikuninga ja -kuninganna valimine. Kuigi mis valimisest saab juttu olla, isekeskis paneme enne paika, et etenduses löövad kaasa Eve ja Olev. Viimane on algul varmalt nõus aga tseremoonia käigus satub veidi segadusse ning on trahvilöökidena sunnitud manustama paar lisapokaali viinamarjajooki. Suur pikk mees, nähtavat mõju see talle ei avalda.

Tagasi öömajja jõudes istume Urmasega diivanile ja püüame telekat vaadata. Justnimelt püüame, sest ungarikeelne sünkroontõlge muudab sisust arusaamise üpris küsitavaks. Pooletunnise visa pingutuse järel ekraanil toimuvast aru saada oleme sunnitud alla vanduma. Voodi on ülipehme, pikali heites tekib tunne, justkui oleks kraavi vajunud.

Täna läbisime bussiga vaid tagasihoidlikud 59 km.

7. päev, 29 september, reede.

Õhtuse veiniklaasi mõjul ärkan eilsest tunduvalt hiljem – pool seitse. Sooja vee surve kõigub tugevalt, nii on paraja temperatuuriga joa saavutamine pehmelt väljendudes keerukas. Vürtsi lisab veel see, et järsuvõitu reageerimisega kraani timmides kipub vesi ajuti üle duššikabiini seina lendama. Selge siis, miks pahtel seintel maha kooruma kipub.

Kui olen pesemisega ühele pole saanud, sealhulgas põrandalt liigse vee kokku kogunud, varustan end traditsiooniliste abivahenditega ning lähen õue huvitavat pildimaterjali jahtima. Taevaservale on kogunenud tume pilveviirg, mis ähvardavalt laienedes päikesetõusu katab. Täna eesmärgiks on teha mööda mäenõlva kulgevat teed all hommikuvalguses ringutavale külakesele poolring peale. Rada läheb üha kitsamaks lõppedes aiaga, mille lukustatud väravate taga kõrgub mobiilimast. Poetan mõned väljendid, mis teeksid au isegi nõukogude hoburakendi juhile ja keeran tuldud teed tagasi.

Alla külasse jõudes kohtun Antiga, kes lükkab enda ees tühja käru. Kas tõesti on nad suutnud vahepeal kogu selle veini ära juua? Lääbakil seltskonna asemel leian söögiplatsil siiski kõik korras olevat, lihtsalt viimase siinse päeva puhul on huvilised käru tühjaks ostnud ja Anti kiirustas uut laari tooma.

Ühispildi järel tormavad kõik oma majadesse, et asjad edasisõiduks kokku pakkida. Ja kuigi eelnevalt rõhutati, et pakkida tuleb vaid oma asjad, siis vähemalt ühe maja elanikud suutsid kaasa haarata ka ukse võtme. Õnneks tuleb apsakas viimasel minutil välja ning meiega hüvasti jättev Anti lubab selle majaomanikule tagastada.

Kell on 10, tumehall pilveviirg on hajumas, sõidame läbi Slovakkia Zakopane poole. Taamal paistab mingi tööstushoone, mille tagant kerkiv suur tossusammas jätab

mulje, justkui oleks kompleksis puhkenud ulatuslik palakahju. Kauguses paistavad uduvinas mäed, nende ees aga heinamaad vaheldumisi päevalillepõldudega. Teadjamad kinnitavad, et mägistel karjamaadel rammusat rohtu manustavatel lehmadel on ühel küljel jalad pikemad, muidu kukuks nad nõlva peal ümber. Lõunane peatus on linnas nimega Poprad. TESCO kaubanduskeskusega tutvumiseks antakse aega vaid üks tund. Valikuid on kaks – süüa või šopata, mõlema jaoks ilmselgelt aega ei jätku.

Pool viis jõuame Poola piirile ning bussijuhid üritavad vabaneda kasutuks muutunud teemaksuboksist. Paraku tulutult, sest majakeste ukSED on kiivalt lukus ja läbi akna paistab laudadel valitsev segadus, justkui oleksid ametnikud siit kabuhirmus põgenenud. Küsida pole ka kelleltki, meie buss on ainuke sõiduk teel ja kesk tihedat metsa ning ees kõrguvate lumiste tippudega mägede vahel tekib hetkelises vaikuses apokalüpsise järgne tunne.

Zakopanesse jõuame viimasel tunnil, et külastada mäe jalamil paiknevat pikka turutänavat. Müüakse praktiliselt kõike alates kommidest ja saiakestest kasukate ja suusavarustuseni välja. Kuulu järgi olevat kunagi ka vintpüsse ja kuulipildujaid müüdud, ilmselt laskesuusatajatele. Midagi ahvatlevat silma ei hakka, küll aga näeme mäejalamilt ülespoole suunduvat raudteed, millel sinikollane vagun kutsuvalt ootamas. Pikemalt mõtlemata lunastame piletid, astume vagunisse ja hetke pärast hakkab tross meid järsku nõlva pidi märke tirima. Selja taha vaadates ei taha mõeldagi mis saaks siis, kui see katki peaks minema. Täna seda ei juhtu ja enne pimenemist õnnestub kaamerasse püüda kümneid kauneid vaateid kauguses kõrguvatele lumistele tippudele.

Elusalt ja tervelt alla jõudnud koguneme bussi juurde, mis kitsaid tänavaid mööda keerutades meid rohelises äärelinnas asuvasse ödusasse hotelli nimega Boruta viib. Tänapäevane läbisõit on 372 km.

Kahekordne laastukatusesega maja on rohkete vintskapidega ja üsna omaärase üldplaaniga, ilmselt on olemasolev hoone mingil ajal mitukümmend meetrit pikemaks ja sopilisemaks ehitatud.

Kuna lõunatunni kasutasin ostlemiseks kipub kõhunahk juba selgroo külge kinni jääma. Niisiis manustan veidi kodust kaasa võetud toitu, et veidigi kosununa linna peale minna.

Linnakeskuse peatänav on ääristatud rohkete söögikohtadega, kus maitsvat praadi valmistatakse otse külaliste silme all. Hõõguvatelt süttel paiskuvad aeg-ajalt leegid, kui mahlakast lihast järjekordne torts rasva sinna tilgub. Vaatamata hilisele õhtutunnile liigub rahvast rohkesti, erinevate lausekatkete järgi otsustades on

vähemalt pooled neist turistid. Teise arvuka kontingendi moodustavad noortekambad, kes elavalt vesteldes öist linnamelu nautima on tulnud. Kuigi vaatan peaaegu kogu kesklinna läbi, et leia ainsatki tuttavat nägu, kas tõesti kõik meie omad on magama läinud? Mis siis ikka, kõmbin ööbimiskohta tagasi. Hea et GPS töötab, suudan kitsastel tänavatel peaaegu ära eksida.

8. päev, 30 september, laupäev.

Reisi eelviimane päev algab tegusalt, süüa saab juba pool 8, seega eriti kaugele pildistama minna ei jõua. Teen tiiru ümber lähedalasuva disaini viimase sõna järgi ehitatud kiriku ja veidi julgust kogunud julgen sissegi astuda. Parajasti toimub hommikupalvus, jutlustaja ei lase end uksekääksatusest häirida, vaid üks vanem proua viimasest pingireast jääb mind tunnistama ja lööb risti ette justkui oleks saatanat ennast näinud. Taganen kiiresti, et minna hotelli hommikust sööma. Veerand üheksa tagurdab Jaan bussi kitsast väravast veel kitsamale tänavale ning saame jätkata sõitu kodu poole. Ülle kurdab, et öösel kõrtsust naasnud seltskond oli väga kõva kisa teinud. Keegi ei tunnista lärmi tekitamist omaks, samas kõrtsist ju ikka tullakse veidi elavamalt diskuteerides.

Peagi jõuame grandioosse teeremondi piirkonda. Usinate meeste juhitud masinate abil on kaevatud sügavad läbilõiked mägedest ja rajatud sadade meetrite ulatuses kõrgeid sildu. Ehitustandrist mööda vingerdav ajutine tee on kaetud mingi hallika kihiga, justkui oleks segu vedav masin oma koorma asfaldile pursanud. Autoderivi kulgeb teosammul, takistajaks eespool liikuv traktor, mis ligast teekatet puhtamaks üritab harjata.

Otse loomulikult on reisi üheks suursündmuseks Lysoni esinduskaupluse külastamine ja niipea kui buss parklas peatub, tormavad mesinikud üksteise võidu

poodi. Marianne korraldus, et väljasõit toimub keskpäeval, kõlab nagu januse hüüdjä hääl kõrbes.

Kaks tundi hiljem oleme taas bussi juures, julgemad uurivad parkla ees olevat mesilat. Aive on just taru juurde astunud, kui läheduses hakkab kisama alarm. Kuigi heli näib kostvat kõrvalasuva jäätmekäitlusfirma territooriumilt ütleme, et häire põhjustas just tema oma tarude vahele minekuga. Aive poeb kiiresti bussi tehes end istmel nii väikeseks, kui vähegi suudab.

Kell 1 möödume Krakovist meenutades hea sõnaga samanimelist vorsti. Tee ääres oleva puudesalu vahelt paistab hiiglaslike kuplitaoliste ehitiste kogum. Tõenäoliselt on tegu hoonetega, kus privilegeeritud inimgrupp kavatseb maad tabava kataklüsmi üle elada.

Varssavi äärelinnas Janky kaubanduskeskuses peatumine lõpeb napilt sellega, et oleksime sinna veel väga pikaks ajaks jäänud. Remonditav parkla on sõidukeid sedavõrd täis, et väljasõit võtab aega ligi pool tundi ja mitmes kohas manööverdab Jaan bussi parkivate sõidukite vahelt läbi nii, et kahe masina vahele vaevalt paberileht mahub.

Liiklus on laupäeva õhtule kohaselt tihe ja agressiivne. Viimase kinnituseks näeme paari viimase sõidutunni jooksul tunduvalt rohkem avariisid, kui kogu eelnenud 8 päeva jooksul, lausa kolme. Muidugi ei saa märkimata jätta, et eelnenud päevade jooksul ei näinud ainsatki.

Kell 10 peatume 464 km läbimise järel elusalt ja tervelt Lomzas hotelli Belford ees. Sooja on napid kaheksa kraadi, välja ööelu nautima ei kipu keegi. Kui kõik reisilised oma tubadesse paika on saanud kõnnivad bussijuhid rahulolematul ilmel ikka veel koridori mööda. Pahura tuju põhjuseks on tuba, kus on küll kaks voodit, pesu ja käterätikud aga ühele ööbijale. Registratuuris mõistvat suhtumist kohtamata ajavad nad välja Marianne. Lühikese nõupidamise järel selgub, et toad on vahetusse läinud ja Marianne on sattunud kahe ootevalmis voodiga tuppa.

9. päev, 1 oktoober, pühapäev.

Täna on viimane ehk kojujõudmispäev. Tirin jopehõlmad tihedamalt koomale, õues on virgutavad viis soojapügalat. Pool üheksa alustame viimast spurti kodu poole. Tee ääres on iga mõne kilomeetri järel rist või muu mälestusmärk avaris hukkunud autosõitjale.

Enne kella 11 ületame Poola-Leedu piiri. Kohe kaob päevast üks tund, sest ajavahe tõttu tuleb kella edasi keerata. Eemal paistavad vilkuritega autod, bussis hakkab usin sahmine, kui kõik turvavöösid peale tirivad. Paanikaks pole põhjust, möödume avariipaigast, üks rekka on kraavis, teisest järel vaid jäänused, nende vahel õnnetuse raskuse kohta üllatavalt terve sõiduauto. Vaevu poole tunni pärast on järgmine laks, uljas maasturijuht on traktori randaalist lahutanud. Tunni ke hiljem möödume rekkast, mis on kraavi küljeli puhkama heitnud. Karm nädalavahetus!

Tee on sama mis Ungari poole sõites, ainult et aknast paistvad põllud on vahepeal üles küntud. No niivõrd-kuivõrd, sest rohkete sademete tõttu tundub nii mõnigi mudane väli pigem polügoni moodi, kus traktorite läbivuskatseid on tehtud.

Nii vaheldumisi sõites, juttu ajades ning aeg-ajalt mõnes söögikohas keha kinnitades jõuame kella poole üheksaks Pärnusse ning kaks tundi hiljem Tallinna. Ülle on suutnud reisilt sedavõrd mõõtmatu koguse kaupa kokku osta, et vajab kompsude taksole toppimisel abi. Selle pagasiruum ja tagumine iste saavad pakke ja kotte servani täis.

Pool tundi hiljem väljuvad viimased reisilised Jüri Jaave kohviku ees. Päikeseline Ungari reis on lõppenud.

Aitäh Mariannele organiseerimiste eest, aitäh juhtidele turvalise sõidu eest, aitäh reisikaaslastele meeldiva seltskonna eest!
Kohtumiseni!

Ülo Lippa alias Metsamesinik – www.metsamesi.ee